

ELS CRÍTICS

literatura
JOSEP GRAS

Imaginativa i amb una tendresa no gens innocent, l'escriptura d'Ali Smith reinterpreta el relat d'Ovidi sobre el mite d'Ifis i Iante i n'ofereix una nova mirada. 'Noia troba noi' celebra el triomf de l'encontre amorós més enllà del gènere i de la identitat sexual, i destaca el valor del canvi i de la transformació com el principal agent de progrés de la societat

Joiosa transfiguració

Noia troba noi

ALI SMITH

Traducció de Dolores Udina
Raig Verd
Barcelona, 2022
162 pàgines

Ali Smith (Inverness, 1962), considerada una de les escriptores actuals més destacades sobretot pel seu quartet estacional —la traducció del qual s'ha completat aquest mateix any amb *Estiu*, després que el 2019 Raig Verd la iniciés amb *Tardor*, posteriorment *Hivern* (2020) i *Primavera* (2021)—, torna a les nostres llibreries amb *Noia troba noi* (*Girl meets boy*, 2007), una novel·la amb explícites ressonàncies d'un dels grans clàssics llatins, no tan ambiciosa com els títols esmentats, però amb l'habitual capacitat de sorprendre'ns de l'autora escocesa.

A *Noia troba noi* Smith reinterpreta l'argument mitològic d'Ovidi "Ifis i Iante", inclòs al llibre novè de les *Metaformosis* (any 8 dC), l'obra magna del poeta romà composta de quinze llibres i que té com a eix vertebrador la transformació i les mutacions en l'ésser humà, sovint perpetrades o beneïdes pels déus. Els canvis que aquestes transfiguracions comporten en la vida dels mortals obeeixen al poderós imperatiu de l'amor. És el que mou el món, segons l'autor d'*Ars Amatoria*, i inspira els actes més coratjosos i revolucionaris.

Així doncs, i d'acord amb el curs dels esdeveniments que narra Ovidi en el seu poema èpic, no és altra cosa que l'anhel més ardent de plaure i fer gaudir la bella Iante el que inquieta Ifis quan s'acosta el dia de les núpcies. Nascuda noia, la seva sexualitat és viscuda com una cruel ironia del destí que serà finalment esmenada per intercessió divina. L'inesperat "miracle" és motiu de celebració i de joia infinita, i així ens ho explica Ovidi en cloure el seu relat.

Smith recupera aquest incontestable triomf del sentiment amorós, però el modifica i l'actualitza a la història que ens presenta aquí. Estructurada en cinc parts, cadascuna de les quals adopta un punt de vista diferent en la narració, però partint sempre de les dues germanes protagonistes, *Noia troba noi* reinvoca i celebra alhora el poder alliberador d'estimar sense limitacions de gènere ni d'encotillaments culturals.

L'Imogen i l'Anthea descobreixen la naturalesa dels seus veritables sentiments de manera atzarosa, i l'acaben acceptant malgrat la perplexitat del principi. S'adonen que les identitats sexuals, les formes del desig, són canviants, evolucionen en múltiples direccions.

ons, com també haurien de fer-ho les societats: eixamplant els nivells d'inclusió i de major equitat entre homes i dones. Totes dues lluites caminen de bracet. L'àmbit social, el món laboral i el sistema polític són inseparables de la vida privada; tots ells donen sentit a l'empoderament femení en un context com l'actual, cada cop més conscienciat però també tensionat per la puixança dels partits i entitats d'extrema dreta.

La novel·la de Smith és un clam rotund i festiu per la reconciliació amb el jo més íntim i transgressor. I troba en la prosa enginyosa i imaginativa de la reconeguda escriptora i periodista (col·laboradora de *The Guardian*, del setmanari *New Statesman* i *The Times Literary Supplement*; membre de la londinenca Royal Society of Literature; premiada amb el Goldsmith i finalista del Man Booker el 2014 amb *Com ser-ho alhora* i el 2017 amb *L'accidental*) el mitjà ideal per expandir-se. Enèrgic, lúcida, l'estil d'Smith s'autocontrola volgutament en molts moments, per créixer tot seguit i acabar desbordant-se i esclatant en una dansa semàntica plena de vida i d'inventiva: "Jo era una ella un ell un nosaltres era una noia i una noia i un noi i un noi, érem fulles, érem un ganivet que podia penetrar el mite, érem fletxes llançades per un déu..." així descriu l'Anthea un dels instants de l'èxtasi en l'encontre dels cossos, al final del capítol anomenat "Nosaltres".

Com aquest, els altres apartats també són encapçalats amb els diferents pronoms personals, cosa que realça el protagonisme de les dues narradores (amb un ús aclaparador del monòleg interior) i de les seves particulars "troballes": L'Imogen i el Paul, l'Anthea i la Robin, els avis d'elles dues que són evocats per reconstruir un present que ja ve d'un passat mutable: tots plegats són els artífexs de la gran revolució que ja és en camí. I a l'altra banda hi ha el món hostil i encara reticent, representat aquí per l'agència publicitària Pure, contra la qual es rebel·len les germanes que en formen part com a empleades. Smith vol implicar-hi així el sector corporatiu i subratllar que no es pot separar l'esfera pública de la presa de consciència individual.

El missatge final de *Noia troba noi* és clarament esperançador, lluminós: encara hi ha un llarg trajecte per recórrer fins a la normalitat desitjada, però

cal confiar en els canvis que, de manera inexorable, fan avançar la societat. Hi ha una voluntat de transformació en les

coses, com ja deia Ovidi, que convida —en paraules de l'Anthea— "a continuar essent acròbates amb naturalitat".

VALENCIANISME LÍQUID

d'ANTONI RUBIO

NOVETATS 3i4

Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**

visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat